

عنوان مقاله:

تحلیل معناشناختی دو نگاره از شاهنامه فردوسی بر اساس الگوی نشانه شناسی اجتماعی تصویر

محل انتشار:

مجله هنرهای زیبا: هنرهای تجسمی، دوره 20، شماره 2 (سال: 1394)

تعداد صفحات اصل مقاله: 8

نویسندگان:

آذین حقایق

فرزان سجودی

خلاصه مقاله:

شاهنامه فردوسی بیشتر از هر اثر ادبی دیگری در تاریخ نگارگری ایران مصور شده است. گستره مطالعاتی که تاکنون بر روی نگاره‌های مذکور انجام شده است را می‌توان به دو رویکرد عمده تقسیم کرد. در غالب این مطالعات، آثار صرفاً بازنمودی از متن مکتوب بشمار می‌آیند. تمرکز بررسی‌ها بر فرم، تکنیک‌های اجرای آثار و دسته‌بندی‌های مکتبی بوده است. بخش دیگر، وارد حوزه معناشناسی آثار شده‌اند و هدفشان دست‌یافتن به دلالت‌های معنایی تصاویر بوده است. در این پژوهش که در گروه دوم قرار می‌گیرد، دو نگاره از داستان اسکندر در شاهنامه فردوسی، انتخاب شده است؛ یکی متعلق به دوره ایلخانی و دیگری متعلق به دوره صفوی. تحلیل معنایی تصاویر با استناد به الگوی نشانه‌شناسی اجتماعی تصویر انجام شده است، این روش در جهت دریافت جنبه‌ها و کارکردهای اجتماعی نشانه‌های تصویری به کار گرفته می‌شود. در این شیوه، بررسی ترکیب‌بندی در خدمت تفسیر دلالت‌های معنایی به کار برده می‌شود؛ همچنین برای تشریح معنا به عوامل بیرون از متن، یعنی بافت فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و غیره رجوع می‌شود. در نهایت مشاهده می‌شود چگونه تصویر در همراهی با گفتمان مسلط جامعه به یک ابزار قدرت بدل می‌شود. یافته‌های این پژوهش حاکی از آن است که، این نگاره‌ها که در کنار روایت مکتوب از شاهنامه قرار گرفته‌اند، استقلال تالیفی دارند و تنها افزوده‌ای بر متن نیستند؛ همچنین در دوره خود، کارکردهای اجتماعی داشته‌اند.

کلمات کلیدی:

داستان اسکندر در شاهنامه، نشانه شناسی تصویر، نقاشی ایرانی، تحلیل گفتمان انتقادی

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1775574>

